DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 23 oktober 2003 *

I mål C-115/02,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Cour de cassation (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Administration des douanes et droits indirects

och

Rioglass SA,

Transremar SL,

angående tolkningen av artikel 28 EG,

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna C. Gulmann, V. Skouris (referent), F. Macken och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: J. Mischo,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Rioglass och Transremar, genom J.-P. Bellecave, avocat,

— Frankrikes regering, genom A. Colomb och G. de Bergues, båda i egenskap av ombud,

— Portugals regering, genom L.I. Fernandes, A.S. Neves och J.S. de Andrade, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom R. Tricot, i egenskap av ombud, biträdd av E. Cabau, avocat,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 20 mars 2003 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour de Cassation (Frankrike) har, genom beslut av den 26 mars 2002 som inkom till domstolens kansli den 2 april samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artiklarna 28 EG och 30 EG.

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan Administration des douanes et droits indirects (myndigheten för tullar och indirekta skatter) (nedan kallad tullmyndigheten) och de spanska företagen Rioglass SA (nedan kallat Rioglass) och Transremar SL (nedan kallat Transremar), med anledning av att bilreservdelar som har tillverkats i Spanien och som skulle transporteras till Polen har kvarhållits i Frankrike på grund av misstanke om varumärkesförfalskning.

Tillämpliga nationella bestämmelser

3 I artikel L.716-8 Code de la propriété intellectuelle (lagsamling om immaterialrätt), som införts genom artikel 11 i lag 94-102 av den 5 februari 1994 (JORF av den 8 februari 1994, s. 2151), föreskrivs följande:

"Tullmyndigheten kan, efter skriftlig ansökan av innehavaren av ett registrerat varumärke eller av en exklusiv exporträttighet, vid genomförande av kontroll kvarhålla de varor som sökanden hävdar har försetts med ett varumärke som är en förfalskning av dennes registrerade varumärke, eller av det varumärke för vilket denne har exklusiv nyttjanderätt.

Republikens allmänna ombud, sökanden, liksom den som deklarerat eller förfogat över varorna, skall utan dröjsmål underrättas av den berörda avdelningen av tullmyndigheten om att denna kvarhållit varorna.

Åtgärden för kvarhållande hävs helt om sökanden inte inom tio arbetsdagar från delgivningen av beslutet om kvarhållande av varorna visar inför den berörda avdelningen av tullmyndigheten att:

— ordföranden vid Tribunal de grande instance beslutat om provisoriska skyddsåtgärder, eller

— sökanden har väckt talan i civilrättslig eller straffrättslig ordning och har ställt sådan säkerhet som fordras för att täcka ett eventuellt ansvar för det fall att förfalskningen inte slutligen fastställs....”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

4 Bolaget Rioglass tillverkar och saluför fönster- och vindrutor avsedda för alla bilmärken. Det framgår av handlingarna att företaget godkänts som leverantör åt tillverkarna av bilmärkena Peugeot, Citroën och Renault, genom bolaget

Sogédac, som i egenskap av mellanhand och inköpscentral ansvarar för godkännanden av leverantörer åt nämnda tillverkare.

5 I november 1997 sålde Rioglass en serie fönster- och vindrutor, avsedda för olika bilmärken och lagligen tillverkade i Konungariket Spanien, till det i Polen etablerade bolaget Jann. Transporten av varorna anförtroddes bolaget Transremar. Varorna exporterades från Spanien till Polen med gemenskapstransiteringsdokumentet EX T2 som upprättats den 24 november 1997, och kom i åtnjutande av de uppskovsregler enligt vilka importavgifter, andra avgifter och handelspolitiska åtgärder inte tillämpas vid transport mellan två platser inom gemenskapens och Polens tullområden. En del av de fönster- och vindrutor som skulle monteras i bilar av märkena Peugeot, Citroën eller Renault var märkta, vid sidan om tillverkarens varumärke, med dessa biltillverkares logotyper eller varumärken.

6 Samma dag utförde den franska tullen en kontroll av Transremars lastbil nära Bordeaux. Tulltjänstemännen upprättade den 25 november 1997 en rapport om kvarhållande av varorna, vilken den 27 november 1997 följdes av en rapport om beslagtagande av desamma på grund av misstanke om varumärkesförfalskning.

7 Rioglass och Transremar väckte talan vid nationell domstol om att åtgärderna för kvarhållande och beslag skulle upphävas. Genom två beslut av den 8 december 1997 och den 8 januari 1998 avslog den nationella domstolen sökandenas begäran, vilka beslut dessa överklagade. Deras talan bifölls av Cour d'appel i Bordeaux, vilken i sin dom av den 22 november 1999 fastställde att det var olagligt att kvarhålla såväl lastbilen som vind- och fönsterrutorna, och att tullmyndigheten var skyldig att återställa varorna, dokumenten och depositionssummorna.

8 Tullmyndigheten överklagade denna dom till Cour de cassation.

9 Cour de cassation hänvisade i detta sammanhang till domen av den 26 september 2000 i mål C-23/99, kommissionen mot Frankrike (REG 2000, s. I-7653), i vilken domstolen fastställde att Republiken Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 28 EG genom att med stöd av Code de la propriété intellectuelle föreskriva att tullmyndigheterna kunde genomföra ett förfarande för kvarhållande av varor som lagligen har tillverkats i en stat som är medlem i Europeiska gemenskapen och som är avsedda att, efter att ha transiterat via franskt territorium, släppas ut på marknaden i en annan medlemsstat, där de lagligen får saluföras.

10 Cour de cassation ansåg att tvistens lösning var beroende av hur gemenskapsrätten skall tolkas, i syfte att fastställa huruvida uttalandena i nämnda dom även äger giltighet i förevarande mål, och beslutade att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfråga till domstolen:

"Skall artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG) tolkas så, att den utgör hinder för att tullmyndigheterna, med stöd av Code de la propriété intellectuelle, genomför förfaranden för kvarhållande av varor som lagligen har tillverkats i en av Europeiska gemenskapens medlemsstater och som, efter att ha transiterat genom franskt territorium, är avsedda att släppas ut på marknaden i ett tredje land, i det förevarande fallet Polen?"

Tolkningsfrågan

Yttranden vid domstolen

11 Enligt Rioglass och Transremar kan domstolens resonemang i den ovannämnda domen kommissionen mot Frankrike helt överföras på förevarande fall. De anser att den transport som är i fråga i målet vid den nationella domstolen skall anses vara en gemenskapstransitering. Emellertid kan ingen åtgärd avseende kvarhållande eller beslag som utförs med stöd av Code de la propriété intellectuelle, Code de douanes, eller rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994, om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning, export, återexport eller hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor (EGT L 341, s. 8; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 77), avseende en vara som inte är ämnad att släppas ut på marknaden i Frankrike utan endast transporteras genom detta land för att saluföras i ett tredje land inom gemenskapen, grundas på hänsyn till skydd för den industriella och kommersiella äganderätten. Vidare finns det ingen bestämmelse enligt vilken det är tillåtet för en medlemsstat att begränsa den fria rörligheten för gemenskapsvaror inom sitt territorium endast på grund av att varorna är avsedda för ett tredje land.

12 Den franska regeringen anser att artikel 28 EG endast avser nationella åtgärder som kan hindra handeln inom gemenskapen, medan de varor som är i fråga i förevarande fall är avsedda att släppas på marknaden i ett tredje land. Den ovannämnda domen i målet kommissionen mot Frankrike saknar alltså relevans i förevarande fall. Enligt denna regering är det Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Polen, å andra sidan (EGT L 348, s. 2; svensk specialutgåva, område 11, volym 26, s. 4) (nedan kallat avtalet) som skall tillämpas för att lösa tvisten vid den nationella domstolen.

13 Det följer i detta hänseende av rättspraxis (dom av den 26 oktober 1982 i mål 104/81, Kupferberg, REG 1982, s. 3641, punkterna 29—31, svensk specialutgåva, volym 6, s. 531, av den 1 juli 1993 i mål C-312/91, Metalsa, REG 1993, I-3751, punkterna 11 och 12, och av den 27 september 2001 i mål C-63/99, Gloszczuk, REG 2001, s. I-6369, punkt 48), att endast det förhållandet att en bestämmelse i ett av fördragen om inrättande av gemenskaperna har en liknande lydelse som en bestämmelse i ett internationellt avtal mellan gemenskapen och ett tredje land inte räcker för att detta avtal skall anses ha samma innebörd som fördragens lydelse.

14 Den franska regeringen har dessutom, genom att hänvisa till dom av den 9 februari 1982 i mål 270/80, Polydor (REG 1982, s. 329; svensk specialutgåva, volym 6, s. 309), och genom att understryka att avtalets syfte inte är detsamma som syftet med artiklarna 28—30 EG, gjort gällande att artikel 10.4 i avtalet skall tolkas så att det inte utgör hinder för att medlemsstaternas tullmyndigheter genomför förfaranden för kvarhållande av varor som tillverkats i en annan medlemsstat och som är avsedda att, efter transitering genom den förstnämnda statens territorium, släppas på den polska marknaden.

15 Den portugisiska regeringen har gjort gällande att artikel 28 EG utgör hinder för att genomföra förfaranden för kvarhållande, som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, av varor som lagligen tillverkats i en medlemsstat och är avsedda att efter transitering genom den ifrågavarande medlemsstatens territorium, släppas på marknaden i ett tredje land, eftersom sådana förfaranden kan förorsaka 10 dagars försening av förflyttningen av varorna, och följaktligen är oproportionerliga i förhållande till det syfte de har.

16 Slutligen har kommissionen gjort gällande att artiklarna 28—30 EG är de enda bestämmelser som är relevanta för svaret på tolkningsfrågan. Den anser att varken gemenskapens rättsakter om harmonisering av, och enhetlighet inom, immaterialrätten eller förordning nr 3295/94 är relevanta i förevarande fall. Enligt fast rättspraxis är nämligen artikel 28 EG tillämplig på alla varor som kommer från eller är avsedda för en medlemsstat. Domstolens resonemang i

domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike kan således överföras på förevarande fall. Det saknar i detta avseende betydelse att produkterna i fråga är avsedda att exporteras till ett tredje land, eftersom de kommer från en medlemsstat, i synnerhet då de, såsom i förevarande fall, lagligen tillverkats i nämnda medlemsstat.

Domstolens bedömning

17 Den omständigheten att de varor som är i fråga i målet vid den nationella domstolen var avsedda att exporteras till ett tredje land leder inte nödvändigtvis till slutsatsen att de, under sådana omständigheter som de som föreligger i förevarande mål, inte omfattas av tillämpningsområdet för fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för varor mellan medlemsstater.

18 Eftersom det rör sig om en vara som lagligen tillverkats i en medlemsstat som transiterar via en annan medlemsstat, såsom framgår av handlingarna i målet, skall det erinras om att enligt fast rättspraxis förutsätter den tullunion som upprättas genom EG-fördraget med nödvändighet att den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna säkerställs. Denna frihet skulle inte vara fullständig om medlemsstaterna hade möjlighet att på något sätt hindra eller störa transitvarutrafiken. Den fria transiteringen av varor inom gemenskapen, som en följd av tullunionen och i medlemsstaternas ömsesidiga intresse, måste således erkännas som generell princip. Denna princip bekräftas för övrigt av att ordet "transitering" nämns i artikel 30 EG (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 mars 1983 i mål 266/81, SIOT, REG 1983, s. 731, punkt 16, svensk specialutgåva, volym 7, s. 65, och av den 4 oktober 1991 i mål C-367/89, Richardt och "Les Accessoires scientifiques", REG 1991, s. 4621, punkt 14, svensk specialutgåva, volym 11, s. 415).

19 Domstolen har dessutom fastställt att artiklarna 28—30 EG är tillämpliga på varor som transiterar via en medlemsstat, men är avsedda för ett tredje land (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 maj 1999 i mål C-350/97, Monsees, REG 1999, s. I-2921, och domen i det ovannämnda målet Richardt och "Les Accessoires scientifiques").

20 Artiklarna 28—30 EG är följaktligen tillämpliga på varor som transiterar, även om de är avsedda för ett tredje land, vilket innebär att tolkningsfrågan skall besvaras med utgångspunkt i dessa bestämmelser.

21 Det skall därvid först noteras att en åtgärd för kvarhållande, som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken försenar förflyttningen av varorna och som kan leda till att förflyttningen helt stoppas om behörig domstol förordnar att de skall tas i beslag, medför att den fria rörligheten för varor begränsas och utgör således ett hinder för denna frihet (se, avseende samma franska bestämmelser, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkterna 22 och 23).

22 Följaktligen, med hänsyn till det faktum att det kvarhållande i tullen som är i fråga i målet vid den nationella domstolen genomfördes med stöd av Code de la propriété intellectuelle, skall det prövas huruvida detta hinder för den fria rörligheten för varor som orsakats genom tullens kvarhållande, grundas på sådan hänsyn till skyddet av industriell och kommersiell äganderätt som avses i artikel 30 EG.

23 För att kunna besvara denna fråga bör syftet med nämnda undantag, nämligen att förena de krav som föranleds av den fria rörligheten för varor och rätten till industriell och kommersiell egendom, beaktas, utan att onaturliga avskärmningar bibehålls eller skapas på den gemensamma marknaden. Artikel 30 EG tillåter inte avvikelser från den grundläggande principen om den fria rörligheten för varor

inom gemenskapen annat än om dessa avvikelser är motiverade för att värna de rättigheter som utgör det särskilda föremålet för rättigheten i fråga (se bland annat dom av den 17 oktober 1990 i mål C-10/89, Hag GF, REG 1990, s. I-3711, punkt 12, svensk specialutgåva, volym 10, s. 521, av den 22 september 1998 i mål C-61/97, FDV, REG 1998, s. I-5171, punkt 13, och i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 37).

24 I föreliggande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att de omtvistade varorna kvarhållits på grund av misstanke om varumärkesförfalskning.

25 Vad gäller varumärken, följer det av fast rättspraxis att det särskilda föremålet för varumärkesrätten är att tillförsäkra innehavaren ensamrätten att använda varumärket då en vara för första gången förs ut på marknaden och att på detta sätt skydda honom mot konkurrenter som vill missbruka varumärkets ställning och anseende genom att sälja varor som otillbörligen har försetts med detta varumärke (se bland annat dom av den 31 oktober 1974 i mål 16/74, Winthrop, REG 1974, s. 1183, punkt 8, av den 23 maj 1978 i mål 102/77, Hoffmann-La Roche, REG 1978, s. 1139, punkt 7, svensk specialutgåva, volym 9, s. 107, och av den 11 november 1997 i mål C-349/95, Loendersloot, REG 1997, s. I-6227).

26 Skyddet är på så sätt kopplat till saluföringen av varorna.

27 En transitering, som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken innebär att varor som lagligen tillverkats i en medlemsstat transporteras till ett tredje land och därvid korsar en eller flera medlemsstaters territorium, inbegriper emellertid inte någon saluföring av de berörda varorna och kan alltså inte skada det särskilda föremålet för varumärkesrätten.

28 Liksom generaladvokaten har påpekat i punkt 45 i sitt förslag till avgörande, gäller denna slutsats dessutom oberoende av de transiterande varornas slutdestination. Den omständigheten att varorna slutligen kommer att saluföras i ett tredje land och inte i en annan medlemsstat påverkar inte det förhållandet att det rör sig om en transitering, vilken per definition inte innefattar saluföring.

29 Således kan ett kvarhållande i tullen, som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, inte grundas på hänsyn till skyddet för industriell och kommersiell äganderätt i den mening som avses i artikel 30 EG.

30 Tolkningsfrågan skall således besvaras med att artikel 28 EG skall tolkas så att den utgör hinder för att tullmyndigheterna i en medlemsstat, med tillämpning av denna medlemsstats bestämmelser inom immaterialrätten, genomför förfaranden för kvarhållande av varor som lagligen har tillverkats i en annan medlemsstat och som är avsedda att, efter att ha transiterat via förstnämnda medlemsstats territorium, släppas ut på marknaden i ett tredje land.

Rättegångskostnader

31 De kostnader som har förorsakats den franska och den portugisiska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående den fråga som genom dom av den 26 mars 2002 har ställts av Cour de cassation — följande dom:

Artikel 28 EG skall tolkas så att den utgör hinder för att tullmyndigheterna i en medlemsstat, med tillämpning av denna medlemsstats bestämmelser inom immaterialrätten, genomför förfaranden för kvarhållande av varor som lagligen har tillverkats i en annan medlemsstat och som är avsedda att, efter att ha transiterat via förstnämnda medlemsstats territorium, släppas ut på marknaden i ett tredje land.

Puissochet Gulmann Skouris

Macken Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 oktober 2003.

R. Grass

Justitiesekreterare

J.-P. Puissochet

Ordförande på sjätte avdelningen